

אין בה משום עֲמֻרָת בָּלוֹת, שלאחר חורבן בית המקדש גזרו חכמים (סוטה מט.) שלא תצא הכלה בעטרה שבראשה, אבל ב'איסטמא' מותר לכולה להתקטט.

הגמרא מביאה דעה החולקת על דברי רבי אבהו בביאור 'כבול' שבמשנתנו: וּשְׁמוּאֵל אָמַר, כְּבֻלָּא דְעֵבֶדא תֵּנּוּ – כבול שאסרה המשנה לצאת בו הוא חותם שעושים לעבד.

הגמרא מקשה סתירה בדברי שמואל. מקשה הגמרא: וְמִי אָמַר שְׁמוּאֵל הֵכִי – וכי יתכן שכך אמר שמואל לפרש את משנתנו שמדובר בחותם של עבד, וְהָאִמֵּר שְׁמוּאֵל, יוֹצֵא הָעֵבֶד בשבת בְּחוֹתֶם של טַט שְׁתֵּלֵי בְּצֻנְאוֹרֵי, אֲכָל לֹא בְּחוֹתֶם שֶׁמְחוּבֵּר בְּכִסּוֹתוֹ, ואם כבול האמור במשנתנו חותם של עבד הוא, אם כן היה לו לאסור אף בחותם שבצוארו, שהרי משנתנו סתמה ואסרה אף בחותם שבצוארו.

מתרצת הגמרא: לֹא קִשְׂיָא, הָא – דברי שמואל המתירים לעבד לצאת בחותם שבצוארו, הם בחותם דְעֵבֶד לִיָּה רַבִּיהּ – שעשה לו רבו, שודאי לא יסירו ליטלו בידו, מפני שאימת רבו עליו, שלא יאמר שעשה כן כדי למרוד בו. וְהָא – משנתנו שאסרה לצאת בחותם שבצוארו, הוא בחותם דְעֵבֶד אִיהוּ לְנַפְשֵׁיהּ – שעשה העבד לעצמו, ובוה יש לחוש שיסירו מעליו כדי להראות כבן חורין, ויבא להעבירו ארבע אמות ברשות הרבים.

מקשה הגמרא על תירוצו: כְּמָא אִוקִימַתָּא לְהָא דְשְׁמוּאֵל – במה העמדת את דברי שמואל שהתיר לעבד לצאת בחותם שבצוארו, באופן דְעֵבֶד לִיָּה רַבִּיהּ, ומפני אימת רבו ודאי לא יבא להסירו, אם כן בְּחוֹתֶם שֶׁבְּכִסּוֹתוֹ אִמָּא לֹא – מדוע אסור לצאת בו, הרי גם בזה לא יבוא להסירו מפני אימת רבו. מתרצת הגמרא: אמנם אין לחוש שמא יסירו, אבל חששו חכמים דִּילְמָא מִיַּפְסָק – שמא יפסק החותם מכסותו וישבר, וּמִירְתָּת – ויפחד העבד מרבו שיראנו כן, וּמִקִּיפָּל לִיָּה וּמִהִית לִיָּה אֲכַתְפִּיָּה – ויקפל את טליתו ויניחיהו על כתפיו כדי שלא יראו את מקום החותם, וכיון שאין זה דרך מלבוש, יעבור על איסור הוצאה דאורייתא, וּבְדֶרֶךְ יִצְחָק בְּרִי יוֹסֵף, דְּאָמַר רַב יִצְחָק בְּרִי יוֹסֵף, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הֵיוּצֵא בְּטִלִית מְקוּפָּלָת וּמוֹנַחַת לֹא עַל כְּתָפָיו בְּשֵׁבֶת – שלאחר שנתנה על ראשו, הגביה שיפולי הטלית על כתפיו, חֵיב תָּמַת כיון שאין דרך מלבוש בכך. אמנם כל חשש זה אינו אלא בחותם שבכסותו, אבל בחותם שבצוארו לא שייך חשש זה ולכן מותר לצאת בו.

מביאה הגמרא סיוע לפירוש זה: וְכִי הָא – ודין זה הוא כמון דְּאָמַר לִיָּה שְׁמוּאֵל לְרַב חִינָנָא בְּרִי שִׁילָא, בּוֹלְוָה רַבֵּנָן דְּבִי רִישׁ גְּלוּתָא – כל חכמי בית ראש הגולה הכפופים לו, לֹא לִיפְקֹן בְּסַרְבְּלִי תִּתִּימִי – לא יצאו בשבת בטליתות חתומות, שהיו עושים בהם כעין חותם של עבדות, להוכיח שהם כפופים לריש גלותא, שיש לחשוש שמא יפסק החותם ומחמת מורא אנשי בית ראש הגולה, יקפלו טליתם על כתפם שלא בדרך מלבוש, כִּיֵּן מִיָּנָף – חוץ ממך, רב חננאל בר שילא, שלא שייך בך חשש זה, כיון דְּלֹא קִפְדִּי עָלֶיךָ דְּבִי רִישׁ גְּלוּתָא – שאין מקפידים עליך אנשי בית ראש הגולה אם תלך בלא חותם.

הגמרא שבה ומביאה את דברי שמואל ומקשה סתירה בין הברייתות בנידון זה: גּוֹפֵא, אָמַר שְׁמוּאֵל, יוֹצֵא הָעֵבֶד בשבת בְּחוֹתֶם שֶׁבְּצֻנְאוֹרֵי, אֲכָל לֹא בְּחוֹתֶם שֶׁבְּכִסּוֹתוֹ. תֵּנִינָא נְמִי הֵכִי – שנינו כן בברייתא כדברי שמואל, יוֹצֵא הָעֵבֶד בְּחוֹתֶם שֶׁבְּצֻנְאוֹרֵי אֲכָל לֹא בְּחוֹתֶם שֶׁבְּכִסּוֹתוֹ. מקשה הגמרא סתירה על כך: וְרַמְיָנָהּ, שנינו בברייתא אחרת, לֹא יוֹצֵא הָעֵבֶד לֹא בְּחוֹתֶם שֶׁבְּצֻנְאוֹרֵי וְלֹא בְּחוֹתֶם שֶׁבְּכִסּוֹתוֹ, וְהָא וְהָא – חותם שבצוארו ושכסותו אין מְקַבְּלִין מוֹמָאָה, כיון שאינם תכשיט אלא להיפר, דבר העשוי לגנאי הם להוכיח שהוא עבד, וגם אינם כלי העשוי לתשמש האדם, וכן לא יצא בַּזּוּג – פעמון שֶׁבְּצֻנְאוֹרֵי, העשוי לנוי, אֲכָל יוֹצֵא הוּא בַּזּוּג שֶׁבְּכִסּוֹתוֹ. וְהָא וְהָא – פעמון שבצוארו ושכסותו מְקַבְּלִין מוֹמָאָה, שהרי תכשיט הם. וְלֹא תֵּצֵא בְּהֶמָּה בשבת, לֹא בְּחוֹתֶם שֶׁבְּצֻנְאוֹרֵי,

וְלֹא בְּחוֹתֶם שֶׁבְּכִסּוֹתָהּ, וְלֹא בַּזּוּג שֶׁבְּכִסּוֹתָהּ, וְלֹא בַּזּוּג שֶׁבְּצֻנְאוֹרָהּ. וְהָא וְהָא – שני הוֹגִינִים] אין מְקַבְּלִין מוֹמָאָה, כיון שאין תכשיט לבהמה, ומכל מקום מבואר בברייתא זו שאסור לעבד לצאת אף בחותם שבצוארו.

הגמרא דנה ביישוב הסתירה: לִיָּמָא – האם נאמר לתרץ כפי שתירצנו לעיל את הקושיא ממשנתנו על דברי שמואל, דְּהָא – שהברייתא הראשונה שמתירה לעבד לצאת בחותם שבצוארו, מדברת באופן דְעֵבֶד לִיָּה רַבִּיהּ, ומפני אימת רבו אין חוששים שיטול החותם מצוארו, וְהָא – הברייתא השניה שאוסרת, מדברת באופן דְעֵבֶד אִיהוּ לְנַפְשֵׁיהּ, שחוששים שמא יטלנו בידו.

דוחה הגמרא: לֹא – אין ליישב כך, אלא לעולם אִידִי וְאִידִי – שתי הברייתות עוסקות באופן דְעֵבֶד לִיָּה רַבִּיהּ. וְהַחִילוק הוּא, שְׂכָאָן – הברייתא האוסרת בצוארו, מדברת בְּחוֹתֶם שֶׁל מְתִכָּת שֶׁרְבוּ מִקְפִּיד על שבריו, ואף על פי שהעבד לא יסירו מפני אימת רבו, מכל מקום אם יפסק, יביא את שבריו לרבו מפני שרבו יקפיד עליו אם לא יביאם. וְכָאָן – הברייתא המתרת בצוארו, מדברת בְּחוֹתֶם שֶׁל טַט, שכיון שאין לו ערך אין רבו מקפיד על שבריו, ואם יפסק לא יבא לטלטל את שבריו.

מביאה הגמרא ראייה לחילוק זה: וּבְדֶרֶךְ נְחִמָּן אָמַר רַבָּה בְּרִ אֲבוּהִי, שאמר בזה כלל, שכל דְּבָר מְקַפֵּיד עָלָיו רַבּוֹ אם יאבד, אין העבדים יוֹצֵאִין בּוֹ, שהרי אם יפסק יביאנו העבד ויכשל באיסור הוצאה, אבל דְּבָר שֶׁאִין מְקַפֵּיד עָלָיו, יוֹצֵאִין בּוֹ, שאין לחשוש בזה. מוכיחה הגמרא שהברייתא השניה שאסרה אכן עוסקת בשל מתכת: הֵכִי נְמִי מִסְתַּבְּרָא שהברייתא השניה מדברת בשל מתכת, מְקַדְתֵּנִי – מכך שהוצרכה הברייתא להשמיענו לגבי חתומות של עבד, שִׁוָּה וְהָא אין מְקַבְּלִין מוֹמָאָה, והטעם מפני שאינם עשויים לנוי ואינם משמשים לכלי, וְאִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא שֶׁל מְתִכָּת – אם תאמר שמדובר בשל מתכת מובן חידוש הברייתא בזה, שְׁהֵנִי – חתומות של מתכת הוּא דְּלֹא מְקַבְּלִי מוֹמָאָה, הָא בְּלִים דִּידְהוּ – אבל כלים של מתכת מְקַבְּלִי מוֹמָאָה. אִלָּא אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא טַט תֵּנּוּ – אלא אם תאמר שברייתא זו מדברת בשל טט, וכי נוכל לומר דְּהֵנִי – החתומות הוּא דְּלֹא מְקַבְּלִי מוֹמָאָה מפני שאינם עשויים לנוי ואינם משמשים לכלי, הָא בְּלִים דִּידְהוּ – אבל כלים העשויים מטיט מְקַבְּלִי מוֹמָאָה, וְהָא תֵּנִינָא, בְּלִי אֲכֵנִים – כלים העשויים מאבן, וכן בְּלִי גְּלָלִים – העשויים מצואת בקר, וְכִלִּי אֲדָמָה – העשויים מטיט שלא שרפום בכבשן, אין מְקַבְּלִין מוֹמָאָה לֹא מְדַבְּרִי תוֹרָה וְלֹא מְדַבְּרִי סוֹפְרִים. אִלָּא וְדָאִי שְׁמַע מִיָּנָף – מוכח מכאן, שהברייתא עוסקת בחתומות שֶׁל מְתִכָּת, מסיקה הגמרא: שְׁמַע מִיָּנָף – אכן יש להוכיח כן.

הגמרא עוברת לדון בדין זוג שהוזכר בברייתא: אָמַר מֵר – נאמר לעיל בברייתא, וְלֹא יֵצֵא הָעֵבֶד בַּזּוּג שֶׁבְּצֻנְאוֹרֵי אֲכָל הוּא בַּזּוּג שֶׁבְּכִסּוֹתוֹ. תמזה הגמרא על חילוק זה: זוג שֶׁבְּצֻנְאוֹרֵי אִמָּא לֹא – מהו הטעם שאסור לצאת בזוג שבצוארו, וְדָאִי משום דִּילְמָא מִיַּפְסָק וְאִתָּא לֵאִיתוּנִי – שמא יפסק ויבוא לשאתו בידו כדי להחזירו לרבו, אם כן זוג שֶׁבְּכִסּוֹתוֹ נְמִי לִיחֻשׁ – גם כן נחשושן דִּילְמָא מִיַּפְסָק וְאִתָּא לֵאִיתוּנִי, ומה הטעם לחלק ביניהם. מתרצת הגמרא: הָכָא כְּמָא עֲסָקִינָן – כאן בברייתא במה המדובר, דְּמִיָּהּ בִּיה מוֹמָאָה – שארג את הזוג בבגד ולא יבא ליפסק, וּבְדֶרֶךְ הוֹנָא בְּרִית דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, דְּאָמַר רַב הוֹנָא בְּרִיה דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ, כֹּל שֶׁהוּא אָרוּג לֹא גָזֵר.

הגמרא עוברת לדון בדין קבלת טומאה בזוג שהוזכר בברייתא: אָמַר מֵר – נאמר בברייתא לעיל, לֹא תֵּצֵא בְּהֶמָּה לֹא בְּחוֹתֶם שֶׁבְּצֻנְאוֹרָהּ, וְלֹא בְּחוֹתֶם שֶׁבְּכִסּוֹתָהּ, וְלֹא בַּזּוּג שֶׁבְּצֻנְאוֹרָהּ, וְלֹא בַּזּוּג שֶׁבְּכִסּוֹתָהּ, וְהָא וְהָא אין מְקַבְּלִין מוֹמָאָה. מקשה הגמרא: וְכִי זוג דְּבִהֶמָּה אין מְקַבְּלִין מוֹמָאָה, וְרַמְיָנָהּ – ויש להקשות על כך סתירה מברייתא אחרת, ששנינו, זוג שֶׁל בְּהֶמָּה, (טומאה) [טמא] – מקבל טומאה,

אף על גב דלית ליה עינבל, ולכך מקבל טומאה אף בלא עינבל.
הגמרא ממשיכה לדרך בדברי הברייתא: אמר רב, נישלו עינבליהן
עדיין טומאתן עליהן. שואלת הגמרא: למאי חזו – למה ראויים
הפעמונים אם נטלו עינבליהן, הרי אינם ראויים למלאכתן כלל, ואם
כן יש להם להיות ככלים שנשברו שנטהרים מטומאתם.
משיב אבי: אמר רב, הטעם שטומאתו עליו הוא, הואיל שהיה
יכול להחזירו לעינבל לתוך הזוג, ואין צריך לזה אומן, ולפיכך אף
על פי שכל זמן שאינו מחזירו אינו ראוי למלאכתו הראשונה, לא
בטל ממנו שם כל.
רבא מקשה על תירוצו של אבי: מתיב רבא, שנינו בברייתא, הווי
והעינבל חיבור – כשהן יחד הרי הן כלי אחד, שאם נטמא אחד מהם,
נטמא השני עמו. ואם היו הזוג והעינבל טמאים והוזה מי חטאת על
אחד מהם כדי לטהרו, נטהר השני עמו. ומכך שקרא אותם התנא
בלשון 'חיבור', משמע שכאשר הם מחוברים הרי הם ככלי שלם, אך
אם הופרדו זה מזה, דינם ככלי שניטל מקצתו שטהור, ואפילו
שההדיוט יכול להחזירו, כל שלא החזירו הרי אינו כלי שלם וטהור,
ושלא בדברי אבי.
מנסה הגמרא לתרץ: ובי תימא, שמה ששנינו לשון 'חיבור' אין
הכוונה שדווקא כשהם מחוברים הרי הם כלי, אלא הכי קאמר, דאף
על גב דלא מחבר כמאן דמחבר די – שגם בשעה שאינם מחוברים
דינם כמחברים ומקבלים טומאה, וכסברת אבי שכל שהדיוט יכול
להחזירם רואים אותם כאילו הם מחוברים.
דוחה הגמרא: וכי אפשר לומר כן, ויהתניא בברייתא שנשנית בסמוך
לברייתא זו, מספורת של פירקים – מספריים ששני הסכינים שלה
יכולים להיפרד (ציור א), ובשעת מלאכה מחברים אותן, ואיזמל של
רהיטני – סכין של אומני תריסים, שבשעת מלאכתם נותנים הברזל
לתוך דפוס של עץ (קת הסכין) ומחליקים בו את הקרשים (ציור ב),
ולאחר מלאכתו נטלו הימנו, בשעה שהם מחוברים הרי הם חיבור
לטומאה, שאם נטמא אחד מהם נטמא השני עמו, ואין חיבור
להואה, שאם נטמא הכלי והוזה מי חטאת על חלקו האחד של הכלי
לא נטהר השני. ואמר רב – והקשינו על ברייתא זו, מה נפשך – איך
שתאמר יקשה, אי חיבור הוא – אם תאמר שנחשב ככלי אחד,
יקשה, שאפילו לענין הוזה יהא דינו כך שיחשב כלי אחד ודי יהא
בהוזה על חלק אחד ויטהר השני עמו. ואי לא חיבור הוא – ואם
תאמר שאין דינו ככלי אחד, יקשה, שאפילו לענין טומאה נמי לא
יחשב ככלי אחד, ואם נטמא חלק אחד לא יטמא השני עמו. ואמר
רבא ליישב, שאמנם דבר – ודין תורה, כלים אלו בשעת מלאכה,
שצריכים להיות מחוברים, הרי הם חיבור בין לטומאה בין להוזה,
ושלא בשעת מלאכה, שאינם צריכים להיות מחוברים, אף שהם
מחוברים, כיון שאינם צריכים לכך, הרי הם כשני כלים ואינו חיבור
לא לטומאה ולא להוזה, אלא שחכמים החמירו בכל האופנים,
וגזרו על טומאה שלא בשעת מלאכה וטומאה שניהם על ידי נגיעת
אחד מהם בדבר טמא, אף שבשעה זו אינם נחשבים חיבור, משום
שמה יבואו לטעות בטומאה שהיא בשעת מלאכה, ולא ידעו שאף
השני נטמא עמו, אף שבשעה זו מן התורה הרי הוא חיבור וטמא, וכן
גזרו על הוזה שהיא נעשית בשעת מלאכה שלא יטהר אחד על ידי
הוזה על השני, אף שמעיקר הדין הרי הם חיבור וככלי אחד, משום
שחששו שמה יטעו בהוזה שלא בשעת מלאכה לומר שנטהר השני,
אף שבשעה זו אינם חיבור.
ואם כן כשם שברייתא זו נקטה לשון 'חיבור' על שעה שהם מחוברים,
כך גם שם שנאמר 'הזוג והעינבל חיבור' מדובר במחברים, וכוונתה
לומר שדינם ככלי אחד לטומאה ולהוזה, אך אם ניטל העינבל הרי
הוא כלי שניטל מקצתו וטהור, ואפילו שההדיוט יכול להחזירו.
מכאן קושיא זו דוחה רבא את תירוצו אבי ומפרש באופן אחר: אלא
אמר רבא, אל תאמר שבניטלו עינבליהן עדיין טומאתן עליהן משום
שהדיוט יכול לחברם, אלא ודאי יש להחשיבם ככלי שניטל מקצתו,
ומפני זה העינבל עצמו לאחר שנפרד טהור הוא, ורק הזוג עדיין שם
כלי עליו,

וזוג של דלת – זוג התלוי בדלת (טהורה) [מהור] – אינו מקבל
טומאה, מפני שבטל הוא לדלת, והדלת אינה מקבלת טומאה מפני
שמחוברת לקרקע שאינה מקבלת טומאה. זוג של דלת שנטלו
מהדלת ועשו להם, ואפילו שלא עשה בו שינוי מעשה, אלא
שחישב עליו לבהמה ותלאו בה, הרי דינו מכאן ולהבא כזוג של
בהמה, (טמאה) [ומא] – מקבל טומאה. אבל זוג של פתח שנטלו
ועשו לדלת, אף על פי שהיו לדלת וקבעו במסמרים, הרי הוא
כדינו הקודם, ואפילו מכאן ולהבא טמא – מקבל טומאה. וטעם
החילוק הוא, שכל הכלים יורדין ליד טומאתן – נעשים ראויים
לקבל טומאה כמחשבה – מעת שחשב להשתמש בהם באופן
המקבל טומאה, בלא שיעשה שום מעשה, ומשנעשו ראויים לקבלת
טומאה אין עולין מיד טומאתן – לא יתבטל דינם אלא בשינוי
מעשה. הרי מפורש כאן שזוג של בהמה מקבל טומאה, וסותר למה
שלמדנו בברייתא לעיל שאינו מקבל טומאה.
מתרצת הגמרא: לא קשיא, הא – הברייתא שלמדנו בה שהזוג
מקבל טומאה, מדברת באופן דאית ליה עינבל – שיש לזוג בתוכו
לשון של פעמון העשוי לקשקש ולהשמיע קול, והא – והברייתא
המטהרת, עוסקת באופן דלית ליה עינבל.
מקשה הגמרא: מה נפשך יש להקשות, אי מנא הוא – אם תאמר
שהזוג נחשב ככלי ומפני שהוא תכשיט, יקשה, שאף על פי דלית
ליה עינבל יש לו לקבל טומאה, שדרי הוא תכשיט אף בלא העינבל.
ואי לא מנא הוא – ואם אינו נחשב ככלי, שאין תכשיט מחשיב את
הדבר לכלי, יקשה מדוע כשיש לו עינבל הוא מקבל טומאה, וכי
העינבל משי ליה מנא – עושהו לתכשיט שיחשב לכלי.
מתרצת הגמרא: אין – אכן העינבל עושהו לדבר המקבל טומאה, אך
לא משום שעושהו לתכשיט, אלא משום שעושהו כלי תשמיש
לאדם, וברבאי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן, דאמר רבי
שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן, מנין למשמיע קול בכלי מתכות
[ו]זוג [הוא] – מקבל טומאה, שנאמר (במדבר לא כג) בענין
הגעלת כלים 'כל דבר אשר יבא באש, תעבירו באש וטהרו, אף במי
נדה יתחטא'. ודורשים תנבית 'דבר', שאפילו כלי העשוי לדיבור
דהיינו השמעת קול, יבא באש, כיון שנחשב ככלי
תשמיש לאדם, שעל ידי שהזוג משמיע קול יודע היכן בהמתו.
הגמרא מקשה על מה שהעמדנו את הברייתא המטהרת זוג של
בהמה באופן שאין לו עינבל. מקשה הגמרא: במאי אוקימא
לברייתא המטהרת את הזוג מקבלת טומאה, בדלית ליה עינבל, אם
כן, אימא מצינתא, ששינוי לגבי עבד, ולא יצא בזוג ששניצארו,
אבל יוצא הוא בזוג ששניצתו, וזה וזה מקבלין טומאה. ואי
ברייתא זו מדובר בזוג דלית ליה עינבל, יש לתמוה, שאפילו אם
הוא של אדם, מי מקבלי [האם מקבלים הם] טומאה, ורמינהו,
שנינו בברייתא אחרת, העושה זגין – פעמונים, למכתשת שהיו
כותשים בה את סממני חטאת, שהיו עושים לכך זוג מפני שהקול
יפה לבשרים, וכן עושה זוג לעריסה שהתינוק שוכב בתוכה, כדי
שישמע הקול וישן, וכן אם עשה אותו למטפחות שהיו עוטפים בהם
הספרים, שכשנושאים אותם לבית הכנסת שהתינוקות לומדים שם,
מקשקשים הפעמונים ומשמיעים קול, ושומעים התינוקות ובאים
ללמוד, וכן אם עשה הזוג למטפחות התינוקות התלויים בצוארן כדי
שישמיעו קול, ככולם, אם יש להם עינבל ממיא, ואם אין להם
עינבל מהורן, כיון שעדיין לא נגמרה מלאכתם. אבל, אם בתחילה
היה להם עינבל ונטמא, ואחר כך נישלו עינבליהן, עדיין טומאתן
עליהם ואינם נידונים ככלים שנשברו שנטהרים מטומאתם. מבואר
בברייתא שאף זוג העשוי במטפחות התינוקות שהוא זוג העשוי
לאדם, כל שאין לו עינבל, אינו מקבל טומאה, והרי זה סותר למה
שפירשנו את הברייתא שאמרה שזוג של אדם מקבל טומאה בזוג
שאין לו עינבל.
מתרצת הגמרא: האמור בברייתא זו שזוג של אדם בלא עינבל אינו
מקבל טומאה, הני מילי בזוג העשוי לתינוק, דלקלא עבידי ליה –
שנעשה כדי להשמיע קול, ולכך, כל זמן שאין בו עינבל, לא נגמרה
מלאכתו. אבל זוג העשוי לאדם גדול כגון עבד, תכשיט הוא ליה